

همه آن چیزی که باید راجع به ساخت اسباب بازی‌های خانگی بدانیم

یک خانه بازی واقعی

نگار علیزاده

خبرنگار

دیگر گفتن ندارد که همه خوشی‌ها، از بهترین‌ها و گران‌ترین‌ها و حتی عجیب‌ترین‌ها حاصل نمی‌شود؛ چه بسا رقم زدن اتفاقات و خاطره‌هایی که با در دسترس‌ترین امکانات برای افراد فراهم می‌شود و خاطرات دلنشینی را برای همه اعضای خانواده می‌سازد. موضوعی که می‌توان آن را به موضوع اسباب بازی کودکان هم ربط داد و نتیجه گرفت که تنها اسباب بازی‌های گران قیمت، موزیکال، بزرگ یا خوش آب و رنگ نیستند که کودکان را برای ساعت‌ها سرگرم می‌کنند، بلکه برخی مواد و وسایلی که در همه خانه‌ها پیدا می‌شوند هم می‌توانند عزیزترین اسباب بازی برای کودک باشند.

اما چطور می‌توانیم با هر آن چیزی که در خانه داریم، با فرزندمان بازی کنیم؟ موضوعی که با الهام بهزادی، کارشناس ارشد روان‌شناسی بالینی و تسهیلگر حوزه کودکان در میان گذاشتیم و برخی از این فرصت‌ها را با هم مرور کردیم.

بديهيات را درياب

بهترین وسیله برای سرگرمی کودکان است؛ موضوعی که باعث می‌شود در هر سن و سالی، با محیط اطراف‌شان آشنایی بیشتر و بهتری پیدا کنند: «کدام بچه‌ای را می‌شناسید که آب بازی دوست نداشته باشد؟ ما می‌توانیم با پر کردن ظرف مشخصی از آب، هم او را به بازی مشغول کنیم و هم خودمان را بابت اسراف آب سرزنش نکنیم.» آن وقت است که ابزار بازی‌مان تنها آب بوده است؛ بدون هیچ دردسری!

اما فارغ از ساختنی‌ها، الهام بهزادی معتقد است می‌توانیم از همان روزهای نوزادی، با در دسترس‌ترین و طبیعی‌ترین ابزارها و وسایل موجود در خانه با بچه‌ها بازی کنیم: «هرچیزی که خطرناک نباشد، می‌تواند اسباب و وسیله‌ای برای بازی کودکان مان باشد.» از نظر او بازی با آب، آرد، نمک، عدس... هرچیزی که در طبیعت و اطراف‌مان وجود دارد

بهترین‌ها از دورریختنی‌ها

ساخت کاردستی خودش به تنهایی یکی از سرگرم‌کننده‌ترین فعالیت‌هایی است که می‌توانیم در خانه انجام بدهیم؛ حالا اگر آن کاردستی منجر به یک اسباب بازی بشود که دیگر جای خود دارد. با این حال یکی از بهترین روش‌ها برای ساخت اسباب بازی و وسیله‌ای برای سرگرمی، استفاده از وسایلی است که فکر می‌کنیم که دورریختنی است و کاربردی ندارد؛ مثلاً دم‌دست‌ترین آنها بطری‌های پلاستیکی است؛ چرا که ما به راحتی می‌توانیم با استفاده از لوازم روزمره‌ای مثل بطری نوشابه، در زمانی خیلی کوتاه، یک قلک هواپیمایی درست کنیم. به این شکل که سر بطری را کمی خراش می‌دهیم تا بتوانیم سکه یا اسکناس را در داخل آن بیندازیم و بعد هم با مقوا برایش بالا و پره برای چرخیدن می‌گذاریم. این طوری یک تیر و سه نشان زده‌ایم؛ هم سرگرم شده‌ایم و با فرزندمان کاردستی ساخته‌ایم، هم به کاهش تولید زباله کمک کرده‌ایم و نهایتاً هم این‌که فرهنگ پس انداز کردن را به فرزندمان یاد داده‌ایم.

بازی‌های هیجانی

بدیهی است که با بالاتر رفتن سن کودکان، شاید دیگر نتوانیم آنها را با وسایلی ساده مانند آرد، نمک و... سرگرم کنیم و یک جا بنشانیم؛ پس بهتر است به بازی‌های هیجانی که باب میل و سلیقه آنها هم هست رو بیاوریم. موضوعی که الهام بهزادی، تسهیلگر کودکان هم به آن معتقد است و می‌گوید: «حالا می‌توانیم با هرچیزی که در خانه وجود دارد، حلقه بسازیم و با آن حلقه بزنی‌م یا مثلاً مانع درست کنیم و مسابقات پرش از مانع برگزار کنیم. بچه‌ها، برخلاف بزرگترها، عاشق ورزش کردن هستند و خیلی هم به آنها خوش می‌گذرد.» از نظر او، اینجا هم دقیقاً همان اتفاقاتی که در دست‌ورزی سنین پایین‌تر می‌افتد، رخ می‌دهد با این تفاوت که این بار پاهای کودک و دیگر اعضای بدنش هم درگیر یک بازی و یک فعالیت هدفمند می‌شوند.

پیشرفت با بازی

اما سن که بالاتر برود و بچه‌ها به چهار پنج سالگی رسیدند چه می‌شود؟ آیا این بازی‌های ساده خانگی، نیاز سرگرمی او را تامین می‌کنند؟ این سوالی است که خانم بهزادی به آن پاسخ می‌دهد: «طبیعتاً سن کودک که بالا می‌رود، بازی‌ها هم باید فراخور سن کودک، پیشرفت کند و پیچیدگی‌هایی جذاب برای کودک داشته باشد.»

مثلاً این‌که دیگر کودک می‌تواند این بار با آرد و الک، نقاشی بکشد؛ یا این‌که رنگ خوراکی به نمک بریزد و با آن، کوه و دریا و درخت را رنگ آمیزی کند؛ «در واقع ما همچنان می‌توانیم با همان موادی که در اختیار داریم، سرگرمی‌هایمان را سخت‌تر و پیچیده‌تر کنیم. خوبی‌اش این است که فرصت امتحان کردن را از بچه‌ها نمی‌گیرد.» به گفته خانم بهزادی حتی خوردن کمی آرد و امتحان کردن نمک یا مواد طبیعی، خطری برای کودک ندارد و او را وارد چرخه نکن، دست نزن، نخور، بشین و... نمی‌کند.

ساده اما کاربردی

الهام بهزادی معتقد است تنها وسایل پیچیده و عجیب و غریب نیست که باعث سرگرمی و خوشحالی کودکان می‌شود؛ آنها حتی با یک در بطری و نقاشی کردن چشم و ابرو و دهان روی یک در بطری ساده هم خوشحالی می‌شوند و به وجد می‌آیند: «می‌دانید؟ حتی قلک هم نوعی فعالیت مفید برای هماهنگی بین چشم‌ها و دست‌های کودکان محسوب می‌شود.» در واقع انداختن سکه در همان قلکی که مثلاً پیش از این با بطری خالی نوشابه ساختیم، همه فکر و ذهن و چشم و دست کودک را با همدیگر درگیر می‌کند: «و ما برای رشد کودک در جهت درست، مگر به چه چیز دیگری نیاز داریم؟»

دست‌ورزی در خانه

دست‌ورزی یعنی چه؟ «یعنی سرگرمی و فعالیتی که بچه‌ها انجام می‌دهند تا به واسطه آن فعالیت، ماهیچه انگشت‌های دست‌شان تقویت شود و در عین حال، هماهنگی بین چشم و دست‌شان تقویت شود.» در واقع برخی از انواع بازی‌هایی که در خانه وجود دارد، مثلاً بازی با ژله یا آرد، باعث می‌شود هماهنگی بین قدرت بینایی و توانایی فعالیت با دست بچه‌ها تقویت شود. در عین حال که به تقویت حس لامسه آنها هم کمک می‌کند؛ ماچا این است که باید حس بویایی، چشایی، بینایی، لامسه و... کودکان را در نظر گرفت و متناسب با آنها بازی‌های خانگی طراحی کرد؛ با هر آن چیزی که در خانه مان وجود دارد. «یعنی کافی است کمی چشم بگردانیم و ببینیم با چه چیزی می‌توانیم بازی کنیم؟ یک بازی سالم اما بی‌خطر.